

gatione dixit, [usq; septies] nunquid usq; septies de
 beo ei dimittere qui in me peccauit? **Dicit illi Je-**
sus: Nō dico tibi usq; septies, sed usq; septu-
agies septies. Hoc est, quadringentis nonaginta
 uicibus, secundum beatum Hieronymum, ut uideat
 cet tot uicibus in die dimittamus fratri in nos peccan
 ti, quot in nos peccare non potest. Sed melius est, ut
 simpliciter accipiamus, quod dicit, [septuagies septi
 es,] .i. septuaginta septem uicibus, q̄ quadringentis
 nonaginta. Omnis enim numerus quādo per nume
 rū transit aduerbialiter, tūc crescit summa illius. **Ver**
bi gr̄a, septies septuagies septuaginta, transit nomen
per aduerbiū, & fiunt quadringenti nonaginta. Et q̄n
numeri aduerbialiter proferūtur, summa numeri nō
crescit, sed intra suos terminos numerus continetur,
sicut est in hoc loco, quo dicit, [septuagies septies.]
Præcipit ergo dñs septuagies septies fratri in nos pec
canti dimittere, ut tot uicibus & ei dimittamus, quot
uicibus in nos peccare non sufficit.

FERIA QVARTA

post Oculi Matthæi XV.

In illo tempore Accesserūt ad Iesum
ab Hierosolymis scribæ & pharisæi, dicen
tes: Et reliqua.

Mira dementia scribarum & pharisæorum ar
 guentium dominum, cur traditiones homi
 num nō sequatur, cū ipse sit dei filius, dicentes. **Qua**
rediscipuli tui transgrediuntur traditiones
senior: Non em lauāt manus suas, cum pa

nem manducant. Hoc p̄cesserat ex traditiōe scri-
barum & pharis̄eorū. Nā erat consuetudo apud illos,
ut si cōgiss̄et eis, ut uel cum gentili loquerentur, aut
aliquid morticinū tangerent, aut immundum aliqd
uiderent, aut totū corpus, aut etiam partem corpo-
ris abluerēt. **Ips̄e ḡt̄ respōdens ait illis: Qua-
re ⁊ uos transgredimini mandatū dei pro-
pter traditionē uestrā?** Falsam calūniā ueraci
responsione dñs cōfutat, dicēdo, [Quare & uos trās-
gredimini mandatū dei propter traditionē uestrā?] **A**
cti diceret: **Cur apostolos meos arguitis, q̄ præce-
pta hoīm transgrediūtur, ut possint præcepta dei ad-
implere, cū uos propter traditiones hoīm transgredi-
mini præcepta omnipotentis dei? Nam deus di-
xit: Honora patrem tuum ⁊ matrem tuam. ⁊
qui maledixerit patri uel matri, morte moria-
tur.** Honor etem̄ in scripturis dupliciter accipitur,
& pro reuerētia uidelicet honoris, & pro datiōe mu-
neris. **V**nde & Paulus Apostolus dixit: Presbyteri du-
plici honore habeantur. **E**t, **Honora uiduas,** quæ ue-
re uiduæ sunt. In quo loco non tantum honor, p̄sa-
lutatione & reuerentia accipitur, quantum etiā pro
datiōe. [Honora patrem tuum & matrē tuā,] & in
reuerētia uidelicet obsequij, & in dādis muneribus.
Econtrario quod dixit, [q̄ maledixerit patri uel ma-
tri,] maledictio non tantū pro uerbo aspero, sed eti-
am pro subtractione beneficiij ponit̄. **P**rauidēs om̄i-
potens deus imbecillitates & ætates senectutis parē-
tum, præcepit filijs eorū, ut postq̄ ad senectutē pare-
tes illorū puenirent, ut honorē eis impenderent, nō
solū in obsequio, sed etiā in datione muneris. **V**idētes
hoc scribæ & pharis̄ai, q̄d ea quæ dabant̄ parentibus, a

1. Timot. 5

lucris eorū deperirent, cōposuerunt hanc stropham, ut dicerent falsō intelligi hoc praeceptū à ludæis, qđ dicitur, [Honora patrē tuū & matrē:] sed potius patrem uel matrē, tēplum & synagogam debere intelligi. Vt nō praecepisset om̄ipotens deus honorare parentes carnales, sed potius q̄cquid haberent tēplo & synagogā distribuere. Quod audiētes simplices, errore seducti, q̄cquid habere poterant, in tēplo offerbāt. Cum uero cōtigisset, ut pater uel mater quærerent ab eis aliquod supplementū, dicebant: Dunus quodcunq; est ex me tibi proderit. i. nūquid illud munus qđ semel deo obtuli, si in tuos usus expendero, tibi pderit? Hoc audientes illi, malebāt prae inopia uitā amittere, q̄ de cōsecratis aliquid tangere. Potest & aliter intelligi, hoc quod dicit, [munus quodcunq; est me, tibi proderit.] Ac si diceret: Munus quod deo offero ex substantia mea, sicut pderit mihi, ita & tibi. Et hęc dicendo, nō honorauit patrem uel matrē. Hypocrita bene propheta uit de uobis Isaias. dicēs: Populus hic labijs me honorat, cor autē eorum lōge est a me. Non bonū dixit de malicia uestra, sed bene conuenit uobis hoc quod ille dixit: [Populus hic labijs me honorat,] Populus ludæorū labijs deū patrē honorabat, q̄a in illū se credere iactabat, cor autē eorum lōge erat ab eo, q̄a in sermone cupiebant eū capere, & tradere potestati Romanæ. Sine causa autē colunt me, docentes doctrinas & mādara hominum. Frustra, in q̄r me colāt, doctrinas suas praeponētes p̄ceptis dei. Et cōuocatis ad se turbis, dixit eis: Audite & intelligite. Nō uult deus auditores suos s̄m audire, sed post auditū etiā intelligere.

Isai. 29

Non quod in os intrat, coinquinat hominē.
 Si ergo quod intrat in os, non coinquinat hominē,
 merito quæritur, cur Paulus Apostolus, phibet nos
 non uesci de idolo thytis, uel cur dicat: **Non potestis**
 calicem dñi bibere, & calicē dæmoniorū. Ad hoc di-
 cendum est, quod illa quidem creatura per se mūda
 & bona est: cum autē idolis fuerit cōsecrata, ppter in-
 uocationem dæmonū & idolorū, sordida & immū-
 da efficitur, & ideo præcipitur nobis non de talibus
 comedere. Omnis enim religio & sanctitas Iudæorū,
 maxime in differentia ciborum mundorū & immun-
 dorum consistebat: sed omnipotens deus quod in ue-
 teri testamēto discrete posuit, hoc in nouo testamen-
 to indistincte uti iussit. Præcipiebat em̄ omnipotens
 deus manus abluere, nō aqua corporali, sed mundi-
 tia bonorū operū, ut digni simus, in quorū manibus
 sermo dei fieret. Sic sæpe in ueteri testamento legi-
 mus: Factū est uerbum dñi in manu Ieremiæ & Isaię,
 & cæterorū. In manu etem̄ eorum factus est sermo
 domini, q̄ talia erāt opera eorum, ut digni essent ad
 quos sermo dei fieret. **Tunc accedētes discipu-
 licus, direrunt ei: Scis quia pharisæi audi-
 to hoc verbo scandalizati sunt.** Ex hoc loco da-
 tur intelligi, q̄ scandalum in quibusdā locis cau-
 endum est hoībus, in quibusdā uero p̄ nihilo contem-
 prui habendū. Hoc etiā dñs suo exemplo docet. Legi-
 mus enim alibi, quod accedentes illi, qui tributa re-
 quirebant à populo, ad Petrū dixerunt: Magister ue-
 ster nō soluit didrachma. Et cum intrasset in domū,
 præuenit eū Iesus, dicēs: Quid tibi uidetur? Reges gē-
 tium, à quibus accipiūt tributa? A filijs suis, an ab alie-
 nis? Et ille dixit: Ab alienis. Et dixit ei: Ergo liberi

1. Corin. 8.
 1. Corin. 9.

Matth. 17

sunt filij. **Vt** autem non scandalizemus eos, uade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem qui prius ascendit, tolle: & aperto ore eius, inuenies staterem. illum sumens, da pro me & te. Illic uitauit scandalum, hic autem ubi sine causa scribæ & pharisæi scandalizabant contra dominum, pro nihilo duxit scandalum eorum. Ex quare datur intelligi, quia ibi debet scandalum caueri, ubi potest in fide offensio incurrere: ubi uero ueritas periculum fidei sustinet, melius est ut scandalum incuratur, quam ut ueritas relinquatur. *σκάνδαλον* enim græce, latine offensio dicitur uel ruina pedis, siue impactio pedum, uel ut expressius scrupulus, latine permotio mentis dicitur. **Omnis plantatio, quæ non plantauit pater meus cælestis, eradicabitur.** Si omnis plantatio, quæ non plantauit pater cælestis, eradicabitur, ergo nunquid illa plantatio, quam plantauit Paulus apostolus, eradicabitur, qui dicebat: Ego plantaui, Apollo rigauit: Sed hanc quæstionem soluit id, quod subsequitur: Deus autem incrementum dedit. Si autem omnis plantatio, quæ non plantauit pater, eradicabitur, ergo quam ipse plantauit, non eradicabitur. Ad hoc dicendum est, quia omnis plantatio, quæ plantauit pater cælestis, à nemine potest eradicari, nisi ipse assensum eradicandi præbuerit. Hinc est quod Ieremias dicit, Ego plantaui te uinea electam, quod conuerua es in amaritudine uiris alienæ: **Sinite illos, imittite illos in damnatione esse. Cæci sunt, & duces cæcorum, subauditur populoꝝ. Cæcus autem si cæco ducatum præbeat, &c.** Sciens dominus animo illorum incorrigibiles esse, ideo dixit: [Cæcus autem si cæco ducatum præbeat, ambo in foueam cadunt.] Cæci erant scribæ & pharisæi, & non solùm erant cæci,

2. Cor. 3.

Jeremi. 2.

sed etiam duces cæcorū. Quia non solum seiplos mittebant in perditionem, sed etiam & alios post se trahebant. Manifestum est, quia si cæcus doctor, & ipsi qui audierint in foueam æternæ damnationis currunt. Respondens autem Petrus, dixit ei: Ediffere nobis parabolam istā. At ille dicit: Adhuc & vos sine intellectu estis: Quod à dño plane & aperte fuerat dictum, Petrus parabolice dictum esse putauit. Vnde reprehēditur à dño dicentes: [Adhuc & vos sine intellectu estis:] Ex qua re datur intelligi, uitiosum esse illū auditorē, qui aut obscure dicta uult manifeste intelligere, aut manifeste dicta uult ad obscuritatē conuerrere. Non intelligitis, quia omne quod in os intrat, in uentrem uadit, & in secessum emittitur. Culpant in hoc loco quidam, dicentes dñm physicæ disciplinæ ignarū fuisse, cum id quod intrat in os, non statim in secessum emittat, sed liquori illius cibi p uenas prius diffundit, deinde per quosdā meatus, qui græce pori dicuntur, in secessum emittitur. Sed dum illum reprehēdunt, suam imperitiā oñdunt. Licet primū enim ille subtilissimus liquor p uenas diffundatur, mox ut totum corpus peragrauerit, in secessum uadit. Quæ autē procedūt de ore, de corde creūt, & ea coinquant hoiem. Ipse exponit quæ sunt ea quæ coinquant hoiem, dicendo: De corde em̄ erunt cogitationes malæ. Ex hoc loco datur intelligi, quia principale animæ, non est scđm Platonē in cerebro, sed potius in corde; [ga ex corde, pcedūt cogitationes malæ.] In hoc loco datur etiā intelligi, qđ diabolus nō est autor malitiæ, sed potius incētor. Incētor etem̄ potest esse, sed non autor. Non em̄ potest inte-

rora cordis nostri rimari, sed ex gestibus corporis intelligere quid cogitemus. Verbi gratia: Si uiderit nos frequenter pulchrā mulierē respicere, ex motu oculorū intelligit cor nostrū amoris iaculo esse uulneratū. Ex quā ratione probat, quod ipse nō ē autor, sed inceptor & cumulator malarū cogitationum.

FERIA QUINTA
post **Oculi. Iohannis VI.**

In illo tēpore Dixit Iesus turbis: Operamini nō cibum qui perit, sed qui permanet in uitam æternam. Et reliqua.

Carnalis cibus perit, spūalis uero pmanet quē filius hoīs uobis dabit. Hūc ergo deus pater significauit iustū filiū hoīs. Nolite sic accipere, q̄si alios filiōs, filiū hoīs, de quibus dictū est: Filij autē hoīm in ptectione alarū tuarū sperabunt. Iste filius hominis se questratus quadam gratia à filijs hoīm, exceptus à numero hominum, filius hominis est. Iste filius hominis, & filius dei est: iste homo, etiam & deus est. Unde & ipsa ueritas, quæ tunc loquebatur ad ludgōs, & nunc omnibus loquitur per euangelicæ prædicationis uerba, quid sit ostendit, non qualem plurimi tūc æstimauerunt, uel etiam nunc æstimant. subiūxit uē